

NÉPÜNK

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
ORADEA
Strada Iosif Vulcan No. 4.

ZSIDÓ HETILAP
Főszerkesztő: WASSERSTROM SÁNDOR
Felelős szerkesztő: LEITNER ZOLTÁN

ELŐFIZETÉSI ARAK:
Belföldön: Egész évre hitközségeknek és vállalatoknak 500 Lei, magánosoknak 250 Lei, félévre 130 Lei, negyedévre 65 Lei. Külföldön: 2 Dollár, Kc. 75, P. 15, S. 19, Dinár 120.

Hexnerizmus.

A Keleti Újságban, a Magyar Párt hivatalos lapjában, december 25-án egy főmédvény jelent meg a „Népünk” ellen, egy Hexner Béla nevű kolozsvári úrtól. Nem tulajdonítunk neki nagyobb fontosságot, de mert a Magyar Párt zsidó képviselője Hegedüs Nándor ur is, vezércikket írt a „Nagyvárada”-ban (december 20-iki szám), kénytelenek vagyunk a támadásokkal foglalkozni.

Előljáróban meg kell valljuk, hogy a Hegedüs Nándor féle cikk, egy igaztalan ügynek, ügyesen ríposztózó elmeszítés volt. Kizáródott belőle, hogy azért íródott, mert várták tőle ebben az ügyben nyilatkozatát. Hogy melyik ügyben? Lapunkban megírtuk annak idején, hogy amikor a Cuza kizárása volt napirenden a parlamentben, akkor a Magyar Párt nem szavazott. Ezt természetesen megfelelő kommentárral kísértük, ami a mi zsidó kisebbségi politikánknak megfelelő, s amely kvadrál évtizedes politikánkkal. A Hegedüs cikk után is úgy érezte az olvasó, hogy nekünk van igazunk. Mert ő sem tagadja, hogy a Magyar Párt nem szavazott, mert szerinte nem voltak elegenden ott a pártból, amikor a szavazás történt. Véletlennek minősíti és ha megvan bennünk a jóakarát, akkor el is hisszük.

Mi újból beszereztünk erre vonatkozólag információkat és nyugodt lélekkel állíthatjuk, hogy a magyar képviselők közül egyetlen sem szavazott. Ne kutassuk okát, lehetséges, hogy véletlen műve. Legyünk jóakaratauk és higyük ezt. Higgye el Hegedüs ur is és valamennyi erdélyi magyar zsidó, sőt a népi kisebbségi alapon álló barátaink is, hogy nekünk is jobban esik, ha csak jól írhatunk és nem ami torzsalkodás magvát képezi.

De amilyen conciliánsak vagyunk a szembenállóak jóakarata irányában, éppen úgy el kell ítélnünk annak a Hexner Béla urnak a Keleti Újságban megjelent nyilatkozatát, aki minden féket elszakító, a „Népünk”-et támadó cikket írt. Nem bántana a dolog bennünket, mert hiszen a Hexner név nem oly súlyos, hogy az kihátással lehetne kiszabott és céltudatos politikai elgondolásainkra. Azt írja, hogy megkérdezte gróf Bethlen Györgyöt, a párt elnökét és Sulyok István dr képviselőt. Erre mindketten azt válaszolták, hogy a Landau afférnál szavaztak a magyarpárti képviselők. Értsük meg jól. A Landau-esetről. De ki beszélt a Landau-esetről? Hiszen mi a Weissmann—Cuza esetről írtunk! Arról nem beszélt a megkérdezettek közül egyik sem. Ha el is fogadjuk érvelésnek azt, hogy a véletlen műve, hogy a Magyar Párt nem szavazott, mi jogon mer írni rólunk ennek kapcsán egy zsidó olyképpen, hogy „vérvád mese ez, a Scharf Móritzok részéről”. De hiszen nem volt mese, hanem amit írtunk, szín igaz volt. Csak legfeljebb lehet az ügyet szépíteni.

Természetesen a hexnerizmus vége, egy hátaltelt hódolat gróf Bethlennek. Ez

a hexnerizmus az, ami furcsa ma már és amely jellemző a hexneristák tömjénező, önmagukat folyton kellett, talpnyaló zsidócskákra, akiknek prototipusa Hexner Béla nevű izraelita magyar ember. Amiért egy meggondolatlan tettéért a román hatóságok majdnem martírt csináltak belőle, azt hiszi, hogy neki már mindent szabad. Még rutul támadni is bennünket, akik csak a teljes szín valóságát írjuk. Mert a Magyar Párt az említett ügyben nem szavazott. De a hexnerizmus ugye tesz, mint az az el nem ismert magyar

író, aki Spanyolországban azért is álnév alatt nagy sikert ért el évekkel ezelőtt darabjaival. Ilyen erdélyi azértisok, ezek a hexnerbélák, akik nem feleltek, de nem is tanultak semmit. Mert a felelőtlen vádaskodás ideje elmúlt, hogy azzal felfelé érdemeket lehessen szerezni. Ha a Hegedüs-féle mosakodást el is fogadjuk, hiszen a lényegét ő sem tagadja, a Hexner-féle kirohanást a legerélyesebben visszautasítjuk. Mert vádja igaztalan és csak az enyhíti, hogy a hexneréknei megszokott talpnyalásból tette.

Bagdadtól - Jeruzsálemig

Teitelbaum főrabbi forradalmasította Jeruzsálem husellátását

Plakátharc a szent város uccáin
Jeruzsálem. (Saját tudósítónktól). Valósággal élő, liktető eleven regény, ahogy Teitelbaum Joél nagykárolyi főrabbi hívei, a maguk pozíciójának kiépítése érdekében, hogyan forradalmasították Jeruzsálem husellátását. Ha a zsidók egymásközötti, egymást maró harcának egy nem épen épületes fejezete is az, ami alant következik, mégis sok tanulságot rejt magában és akik figyelik a zsidó életmegnyilvánulásokat a gálutban, meg az Erecben, azok sok mindenre találnak majd ezek után magyarázatot.

A chasszidikus világ ütközött össze az évezredes város történelmi milliőjében, a »kulturorthoxia«, mesterségesen táplált virágával, az agudizmussal. Ez a Németországból távolkeletre exportált művirág, nem bírja ki a meleg palesztinai levegőt. A hideg-rideg frankfurti ideológia harcászalt a chasszidizmussal és úgy látszik az Aguda elveszti ott minden alapját. Az Aguda ellen erős harcot kezdett a »teitelbaumizmus« és e percben ugylátszik, hogy chasszidizmus erősebb. Sőt bizonyosra vehető, hogy a végső győzelem is az övék lesz. Ezt hívös objektívással meglehet állapítani. Előre kell bocsássuk azt is, hogy ennek az egész harcnak semmi köze sincs a lendületesen folyó országépítési munkához.

Plakátharc

Teitelbaum károlyi főrabbi beszédje is megalakult a napokban Jeruzsálemben. Elnöke: **Slomo Áron Wertheimer** és még két chasszidi rabbi. Ezzel a megalakulással kezdődött tulajdonképpen az a páratlan plakátharc, amely előzönlötte Jeruzsálem uccáit. Különös és érdekes, hogy az a Wertheimer rabbi lett ennek a beszédnek elnöke, akit Teitelbaum főrabbi Erdélyben való ittlétekor igen súlyos formák között negligált. Pokoli tüzijáték. szomorú film, ahogy ez a harc egy akolba terelte Kuk, Sonnenfeld, Jakobmair és az Aguda rabbinátusait. Talán ez az első eset, hogy Jeruzsálem uccáin plakátokon szoroson egymás mellett együtt szerepel ez a négy rabbinátus, akik azonos szövegű plakátot ragasztattak ki. Még a nyomda is közös, ahol ezeket a plakátokat készítették.

Olcsó hús — nem hig a leve

A harc oka a következő. Teitelbaum főrabbi hívei, a szegény közönség és a »vallástalan« chalucok ellátására tervbe

vették olcsó hussal leendő ellátásukat. Egyszerre három helyen, Mea-Seurim, Buchari és Machne-Jehuda negyedekben nyitottak mézarszéket, ahol egyszerre 50 százalékkal lett olcsóbb a kóser hús. Teitelbaum főrabbi hívei egyenkint keresik fel a chaluc étkezdéket és teljesen megbizható húst ajánlanak féláron. Erre azután jöttek rá, ahogy a károlyi főrabbi itten volt és körülnézett a régi jisuvban. Mikor Teitelbaum károlyi főrabbi itt volt, a kormányhatóságok jóváhagyásával megalakult az ugynevezett Eisenbach-féle hitközség. Akik nem ismerik az erdélyi viszonyokat, a szatmári esetet stb. nem tulajdonítottak neki nagy fontosságot. Tévedtek. A recept nagyon jól bevált. A terv kitűnő volt, meg kell hagynunk — és halálos csapást mért az Agudára. (Mit szólnak ehhez azok Nagyváradon, akik együtt haladnak most a hitközségi kampányban? A károlyi hívek, a szélsőséges agudistákkal? (Szerk. megjegyzése). De az Aguda megérdemli sorsát, mert ő is így kezdte. Ászerolta a többi mézarszékeket, hogy az általa nyitott prosperáljon. Most vissza a kölcsön. Most a Teitelbaum-féle mézarszékek egyszerre 50 százalékkal olcsóbban mérik a húst és

Ászerolják a többi vágást!

Az Aguda legjobb saktereit elcsalták tőlük 100 százalékos fizetésemeléssel. Természetes, hogy a sakterek de facto ott hagytak csapot-papot és átmentek oda, ahol többet fizetnek. Mondják is már az Eisenbach hívek, jöhet már a mi rabbink (a károlyi főrabbi), mert az olcsó hús által, az eddig tréfli husevők is megtérnek és amellelt bőven jut majd »parnosze« a szent rabbinak is. Amellelt az Örökkévalónknak is tetszik, mert hiszen a chalucok is abszolút kóser húst fognak fogyasztani.

Hát nem csodarabbi ez? — kérdik a hívei, — aki ilyen tud produkálni?

A chalucok munkája és a husellátás.

Felmerül a nagy probléma, hogyan sikerülhetett ez a károlyi főrabbi híveinek? Szemmellátható csodák ma nincsenek, hát akkor hogyan? Az olvasók ismerik azt a nagy és heróikus munkát, amelyet egy évtizede végeznek a mi chalucaink az Erecben. Töb-bek között követ törnek és országotakat építenek. Megénekeltek hősköltemény az, ahogy

ezernyi intelligens gálutbéli fiatal odaállott az izzó nap hevén, hogy legyen jó országotja az új hazának. Nos ezeknek köszönhető, hogy Bagdaddal, a keleti mesék csodás városával annyira megjavult a közlekedés, hogy 18—20 órai autójárányira megközelíteték ezt a távollevő várost. Teitelbaum főrabbi híveinek kellett egy meglévő keret, ahol a terv többi részét elintézhették. Kiszemelték erre a koldus szegény ügynevezett bagdadi hitközséget, amely Jeruzsálemben létezik. Ezekkel karöltve megkezdődött az áttak. Előbb halakat hoztak Bagdadból. Szép, friss és jó hal volt és a mi a legfontosabb

70%-al olcsóbb, mint az eddigi jeruzsálemi hal-árak. Tudjuk jól hogy a zsidóknak ősidők óta hal és hus kellett. Illetőleg a hal mellé hus is. Ebből kiindulva, rájötték arra, ha lehet halat, miért ne lehetne hus is? Hoztak onnan olcsó élőmarhákat. Későbbi program az, hogy már ott megvágják majd és a hus hozzák ide.

Leccsap a villám.

Az egyesült husdrágítók eszeveszetten futottak össze-vissza, hogy a nagy hal és hus dumpinget megakadályozzák. Várták az első vágást. Törvényesen csak egy helyen lehet levágni állatokat. Odagyültek tehát a nagy napon, valamennyi érdekelt. Vajjon ki lesz a sakter és milyen lesz a hus? Megelőző éjszaka folytatódtak az izgalmas tanácskozások. Agudista, cionista és mindenféle ...ista mézárások összefogtak a nagy veszedelemre. Hiszen ebben az esetben összefognak az ellenségek, amikor üzletről és pénzről van szó! De még mindig nem tudták, hogy miképp fog megtörténni a vágás.

A terv zseniálisan lett felépítve, amint az eredmény mutatja. Akiknek csak valami kis közük volt az üggyhez, valamennyien ott állottak korán reggel a vágóhídon. Még egy híres rabbi érkezését sem várják soha ily izgalommal, mint az új károlyi kóser és olcsó hus megjelenését. Várták, ki fog vágni. Idegen arc egy sem volt a vágók között. A bagdadi szép jószágokat arabok vezették fel. Feszült izgalom! Hirtelen kilép a sakterek csoportjából az Aguda legjobb és legvallásosabb Jadler nevű fősaktere, Odamegy a bagdadi arabok jószágához. Hirtelen ott terem Slomo Aron Wertheimer rabbi is és megkezdődik a bagdadi hitközség vágása. Általános nagy megdöbbenés, az agudisták között valóságos pánik, mert óriási a blamázs. Alig hitték szemüknek. A kuk-i és szefard vágók pénzt vesztek, de az erkölcsi halál az Agudát érte, mert hiszen ők jöttek régebben a kétéü „iszur“-ral és most beigazolódott a szemet-szemért igazsága. A merész sakter pedig nem más, mint Benion Jadler-nek, a híres agudista propaganda-szónoknak testvéröcse. Amellett Eisenbach ur sógora! Eltre halálra hibe Teitelbaum főrabbinak. Eisenbachék bevalótták, mi volt a főcél. Teitelbaum főrabbi parnoszojának biztosítása. A szerencse is kedvezett nekik. A vágás 90%-a glatt kóser, míg az Aguda vágásai közül 70% tréflire sikerül és 30% csak kóser (glatt nélkül!) Hát fognak az agudisták nem glatt-kóser hus enni? Inkább ne legyen hus az nap, mint ez a »szégyen!« A Teitelbaum főrabbi híveinek van még egy Hangott nevű metzője is Szafedből.

Nagy közös tanácskozás kezdődik. Most nincs már széthuzás. Erre jött a plakát! Minden szegletre kiragasztották, hogy a bagdadi hus — tréfli. Kiúrták azt is őszintén, hogy pénzügyileg árt a vágóknak a bagdadi hus. Ezt a Kook plakát mellé ragasztották ki, ami újabb arculcsapása volt az agudistáknak. De közben megindult az olcsó hus kimérése. Chasszid vevőközönség csoportosult az új mézárások körül — hogy vásároljanak (nem pedig tüntetni ellene, ahogy az érdekelték szeretnék volna!).

Mikor látták már az Aguda hívei, hogy a hus nagyon is megbízható, akkor a sakter ellen indult meg a harc.

Ujabb plakát a házak falán. Nem a hus tréfli, hanem a sakter (aki legalább hat-szor jár naponta a mikvebe). Minden ros-

szat irtak róla. Jadlernek nagybátyját, egy kitűnő melamedet kidobnak az állásából. Jadler ablakait este közáporral betörik. A saktert megverik.

Ki lesz a főrabbi?

Izgalmas viták mindenfelé a szent városban. Ki lesz a főrabbi? Teitelbaum? Duschinszky? Egyik sem! — felelik a semlegesek. *Az Aguda már hajlandó a béke kedvéért idehozni a rigai Sak nevű rabbit. De kitűnik, hogy Sak agudista, tehát nem kell Jeruzsálemnek.* A boszorkánykonyhán fő az üst és a kanalat a táviróoszlopok helyettesítik. Az Aguda fázékban főtt kotyvalék odakozmásozott!...

Eisenbach ur is megszólal. Természetesen plakátokon. Az Aguda beszdin elnökét támadja. Epstein Pinkász rabbiról azt írja, hogy...

no de mindezt egy zsidó lapba beírni lehetetlen, nehogy ellenségeink örüljenek?... Wertheimer rabbi is kiáll a platra. Ő is épületes dolgokat mond, főképpen az Aguda ellen. Szörnyű ezeket a vádakot még a plakátokon is olvasni, amidőn bírósági okiratokkal támasszák alá...

A fontos: a közönség nagy örömmel fogadja az olcsó kóser hus. Őrjáról-órára erősödik a Wertheimerék pártja. Sőt mi több; percről-percre. Wertheimerék újabb plakátot adnak ki. Kemény szavakat használnak. Mindenkinnek tetszik! Ugy látszik, már elég erősnek érzik magukat.

Az Aguda sulyos csapatát kapott Jeruzsálemben, mert az erdélyi Nagykároly úgy akarja. Ime az új háborus találmány. Egy ágyu, amelyet sokezer mértföldre sűtnek el és telitalálat lesz belőle egy másik világrészben. Hiszen az Aguda mézárszékénél »kóserebb« hus is mérnek már, 50 százalékkal olcsóbban. Csoda, mely szemek előtt történik.

Amikor e tudósítást írom, újabb plakát jelenik meg. Dátum nélkül. Utána egy másik. Most már nem tudni az időrendet.

Az Aguda a kolelhez fordul segítségért. Erkölcsi segítséget kér a koleltől. De nem adnak. Azt mondják itt az ideje annak, hogy ország-világ megtudja, hogy az Aguda és a kolel két teljesen különböző szerv. Ez volt az első perctől kezdve, mert az Agudának nem lett volna szabad perselyeket kiadni. Ez jobban ártott a Meir-Balnesz perselyeknek, mint a cionistáké. Ezt mondják és hirdetik a kolel körben. Még kimondott vallási célokra sem szabad perselyeket kiadni, ez már egy régi iszur, amelyet az Aguda áthágott. Ezt nem tűri többé a kolel és most itt az ideje, hogy ezt az egész világon megtudják. *Megállapítható — így írja a kolel — hogy az agudizmus többet ártott az ifjuságnak, mint a cionizmus, mert napi politikát vitt a tanházakba és a cionizmus a vallásitalanokat legalább a zsidósághoz térítette vissza.* Hiába Blau Mózes agudista rabbinak minden erőfeszítése, mert a kolel hivatalos szervezetét nem bírja megszólaltatni. A bagdadiak nem is tudják kiejteni a Teitelbaum nevet, a Joél-t sem ismerik, mert nem bibliai név, de dolgoznak erősen, mert nekik is tetszik ez a hasznos hajtó vállalkozás. Bagdad kéz-közben dolgozik Teitelbaumékkal. (Világszervezeti perspektívák. Bagdad-Károly, szegény II. Vilmos, mi lett az ő Berlin—Bagdad politikai és katonai tervéből. Ami neki nem sikerült, sikerül a károlyi főrabbinak. Nagykároly—Bagdad! (Szerk.)

Közben hirtelen Eisenbachék autonómiát adtak a bagdadi hitközségnek, vagyis bekebelezték a Teitelbaum-féle fiók-hitközségnek. Meghagyták a bagdadi hitközség részére Slomo Aron Wertheimert rabbinak a jövedelmekkel együtt. A fejlemények további érdekessége, hogy az elmúlt héten megalakult még a Teitelbaum-féle hitközség II-ik számú rabbinátusa is, Horovitz rabbi elnökletével és megalakult egyidejűleg az egyik nagytemplomban a Teitelbaum féle chasszid gárda ifjusági szervezete. *Eisenbach anyahitközsége Horovitz rabbi-val, a bagdadi fiók hitközség Wertheimer rabbi-val az élén, a beállított sakterekkel, mindent elmond, ami ezután következik.*

Várják Teitelbaum főrabbit Nagykárolyból...

Az események lázas gyorsasággal perregnek. Filmszerű gyorsasággal. A palesztinai napilapok negligálják az egész ügyet. Bagatel ügy ez, amikor egy ország épül. A haifai kikötő azért lázasan épül és naponta érkeznek új munkáskezek és új tőkék az országba. Ez a fontos!

Az erdélyi mentalitásnak ezt a kínóvését itt nem értik, de Eisenbachék olyan nyelven szólnak hozzájuk, ami „Font“-os nemzetközi nyelven. Micsoda tervezési dolgok. Teitelbaum harca — a chalucok kóser husevése érdekében. Tűz és víz együtt.

A lényeg mégis az, hogy Bagdadból az új autstrada révén, sok cikk olcsóbb áron kerül a piacra. Akik előtt csak az országépítés lebeg, mint legfőbb cél, a kuk-isták azt mondják: pünkösdi királyság ez. Majd Bagdad, Teitelbaum és Eisenbach is összefognak veszni.

Végeredményben. Jó volna ha a váradi és erdélyi zsidóság nem tanulna, hanem okuina ezekből és megkezdene egy magán-telepítési akciót, addig amíg nem késő. Amíg felvevőképes az Erec minden tekintetben. Ez a legfőbb cél — más minden csak szép vagy csunya epizód. Aminthogy az, amit leirtunk — csunya.

A kolozsvári „Béth Jákob“ tóraavatása és chanuka ünnepélye boldogult Schwartz Jakob emlékére

Ezelőtt 17 esztendővel a közelmúltban elhunyt Schwartz Jakob, volt kolozsvári orth. izr. hitközségi elnök körzeti imaházat alapított Kolozsváron, melynek a hívek, az ő neve után, a „Jákob háza“ elnevezést adták. A minden közérdekű ügyet és különösen a zsidó közügyeket hiven és bölcsen szolgáló Schwartz Jakob ezt az imaházat különösen szeretettel istápolta mindig. Többek között széfer-tórárt is adományozott számára.

Guttmann Márton imaházi elnökkel együtt elhatározta, hogy tóraavató ünnepet fognak rendezni a „Béth Jákob“ imaházban. Az ünnepély idejét chanuka első vasárnapjára tette. Am nem adatott neki ezt az ünnepélyt életben megélnie. Hűséges és fáradhatatlan munkatársa Guttmann Márton rendezte még a tervezett ünnepélyt a Schwartz Jakob által meghatározott napon. Segítették őt ebben Schwartz Ignáz és Lázár Hirsch imaházi társelnökök.

A harmadik mécszláng meggyújtásának estéjén impozáns társaság gyűlt egybe, amely a Béth Jákob tágas imahelyiségeit zsufolásig megtöltötte. A tóraavatás öröme és a kolozsvári hitközség egykori nagy elnöke kegyeletos emlékezésének bankettje nagyjelentőségű ünnepélyévé vált Kolozsvár egész zsidóságának. Megjelent Glasner Akiba főrabbi, Biró Andor és Hochmann Jakob, a hitközség elnökei, az összes imaházak és egyesületek képviselői, a hitközségi előjárók és tagok nagy száma és Schwartz Jakob családjának tagjai.

Guttmann Márton tudományos felkészültségű, megindult beszéddel üdvözli az egybegyűlteket. Örül, hogy ebben a szerény imaházban együtt látja a hitközség koronáját, tudós és bölcs főrabbiát, körülvéve lelkes híveitől. Ez a tömör egység hitközségünk erősségét jelenti. Mélységes fájdaiom, hogy Schwartz Jakobot, ezen imaház életrehívóját nem látja az őt megillető helyen, az asztalfőn. Am vigasztalást ad és erőt a jövő küzdelmeire, hogy az ő szelleme, az ő szívének nemessége egybekapcsolja, ime hitközségünk tagjait.

Biró Andor hitk. elnök mélyenjáró, lelkes beszéddel méltatja az ünnepély jelentőségét. Örövend a tóra ünnepélyének, a szép chanuka ünnepelésének.

Schwartz Jakob — mondta — a tisztesség és a becsületesség megtestesítője volt. Az ő elvesztése pótolhatatlan űr a hitközségben évtizedekre. Csak igaz összefogás és teljes odaadás által pótolhatjuk. Ha a hitközségi érdeket az égyeni érdekek fölé helyezzük, miként azt Schwartz Jakob mindenkort tette. Áldassék az emléke.

Glasner Akiba főrabbi fenkölt, bölcs, halachikus beszéddel méltatta a tóraavatás, a chanuka és a kegyelet hármast ünnepélyét. A chanuka — mondta — nemcsak a külső győzelmet jelképezi, hanem jelenti a külső ellenség legyőzése mellett a belső viszályok és egyenlenségek megszűnését is. A hamisítatlan tradicionál minden körülmények között való értesítését. Schwartz Jakob volt az, aki a belső békét az ő egész lényével támogatta és a külső támadások ellen a harcot felvette. Az ő emléke összeillik a chanuka és a tóraavatási ünnep hangulatával és jelentőségével.

Igen tanulságos és lelkes beszédeket mondotak még Löwinger Lipót páncélcsehi főrabbi, az imaház rabbija; Rimóczy Jakob, a Chevra Kadisa helyettes elnöke; Klein Mózes, Grósz Péter, Landesmann Lajos a család nevében és Fisch Sándor, míg Weisz Izidor főkéntor megható templomi énekekkel emelte a bankett jó hangulatát.

A kegyeletos bankett sikeréért Schwartz Ignázné, Rozenzweig Máthéné, Herschkovits Ferencné, Ausländer L.-né, Léb Béláné, Wolf Adolfné és Guttmann Mártonné urhölgyeké a köszönet és az érdem.

A nagyváradi orth. hitközség választási margójára

— A választás tanulságai —

Ha két párt áll egymással szemben és az egyik győz, akkor az a párt, amelyik alul marad ezernyi okot keres és talál arra, hogy megindokolja verességét. Nem akarunk ebbe a hibába esni, amikor a váradi hitközségi választás után, keressük mégis az okokat, amelyek előidézték a hitközségi párt verességét. Ám lássuk csak előbb veresége az, ha két szembenálló párt között 6—8 szótöbbségnyi különbség van? És vajjon veresége olyan terror esetén, amely ennél a választásnál uralkodott? Edzett régi kortések és oly sok vihart látott rendőrök mondják, hogy a legerőszakosabb főszolgabíró, sem a román, sem a magyar impériumban, a legellenzékibb, vagy a legkormánypártibb választókerületben, nem merete volna azt megtenni, ami ezen a ködös vasárnapon történt a nagyváradi nagy templom udvarán. Arra sem számított senki, hogy felbérelt, nem zsidó rovozt multu egyének fogják püfölni a másik párt embereit. Azt sem merete volna senki hinni, hogy különben józan kereskedő emberek, közel az 50 esztendőhöz, odaálljanak reggeltől estig és saját két kezükkel és karjukkal akadályozzák meg azt, hogy szavazók az urna elé járuljanak.

Mind ezek felsorolásuk után nem óhajtjuk taglalni azokat, a súlyos érveket, amelyek egy petíció anyagát nyújtják és igazságos szemmértékkel mérve, ahhoz a kellő alapot megadják.

A köz iránti köteleességünk azonban bevallani azt is, ami az ugynevezett kormánypárt részéről történt. Valljuk be, a jövőre való okulásul.

1. A féktelen rágalmozó hadjáratot, semmivel sem ellensúlyozta. Az ellenzéki agitációt nem ellensúlyozta semmivel, természetes tehát, hogy a választók egy részében ez igen kedvezőtlen hatást váltott ki. Ez annak rovására irandó, hogy a régi vezetőség egyes tagjai tulbecsülték népszerűségüket.

2. A lista felelőtlenül volt összeállítva. Nem fejezték ki semmiféle világnézetet, mert mindenféle érdekek összegyeztetője akart lenni. Nem volt tehát meg benne az a lendület, amely egy ideológiai lendület, amely

egy ideológiai eszmétől fűtött táborban okvetlenül szükséges a győzelemhez. Igaz, hogy eszmei tartalom az ellenzék táborában sem volt, de egy meg volt, ami ez esetben még többet jelentett. A győzni akarás tudata. A bejutás, a konclesés csábítása, a fripturisták erőszakra épített győzni akarása — minden áron.

4. Az ellenzék néhány ember elejtését kívánta, a választást megelőző éjszakai tanácskozáson. És most ugyanabba hibába esett a kormánypárti, mint 12 évvel ezelőtt a régi vezetőség. Akkor ideológiai harc volt és az ugynevezett cionista-mizrachista párt 10—12 mandátumot kért. Nem adták meg, bejöttek 39-en.

4. Minden elismerésünk Mezei Márton és Silbermann József uraknak, kik a legnagyobb pártatlansággal és a legjobb indulattól vezérelve akarták a hitközség érdekében a békét és minden törekvéssel a hitközség legkiválóbbjait igyekeztek a képviselőtestületbe behozni.

Most pedig csupán egy-két ember elejtését kívánták és a merev pártdogmatizmus nem engedte, hogy egy-két embert elejtessenek, ezért ugyanaz a sors érte a hitközségi pártot, mint akkor az akkori uralkodó pártot. Csak míg addig fölényes volt a győzelem és nem vett fel a cionista-mizrachista block bérelt zsebvágókat, hogy fokosokkal akadályozzák meg a szavazók szabad véleménynyilvánítását.

Nem bukott meg egy eszme és nem bukoit meg a mizrachi párt, hiszen legjobb bizonyíték arra, hogy számosan maradtak benn a képviselőtestületben olyanok, akik fogják még hangukat hallatni, ha kell, minden olyan ügyben, amely a zsidóság nagy eszményeit jelentik.

Nem akarunk az ellenpárttól lesujó kritikát írni, pedig megérdemelnék amiatt az új választási módszer miatt, amelyet ők inauguráltak és amelyre a váradi hitközség fennállása óta példa nem volt. A listájukon bekerült egyénekről sem akarunk ezúttal kritikát gyakorolni, ezt a jogot is fentartjuk magunknak. De meggyőződésünk, hogy az a félrevezetett tömeg, amely most halált kívánt a régi vezetőség fejére, (sőt képes is lett volna ölni, a felbérelt és a rendőrségi feketekönyvben nyilvántartott alakokkal) még vissza fogja kívánni a régi rezsimet. Az a fékevesztett agitáció, amely folyton azt hirdette, hogy leveszi majd a terhet a zsidó tömegek fejéről, ám helyt kell majd álljon mindazért, amit felelőtlenül ígért. *Lássuk csak a felére szállított gabellát, meg a pászka stb. olesőbbodását.* Lássuk meg, hogyan fog tudni boldogulni az új vezetőség az ezernyi akadállyal, amely feléje tornyosul.

Bár még azt sem állítjuk, hogy oly bizonyos az, hogy végleg bekerültek. És ha igen, azért meg kell valósítsák, amit kötelezőleg kijelentettek. *Hogy hat hónapon belül új alapszabályokat készítenek és új választást irnak ki.* Vajjon lesz-e annyi becsület bennük, hogy most a „győzelem” után is kitartsanak e mellett.

Összefogott az asszimilánsok tábora, az elfogult agudizmussal és egy-két család önös érdekeltisége, hogy minden lehető elvegye-

Figyelem! Mielőtt lakberendezési cikkeiben szükségletét beszerezné, minden vételkötelesség nélkül **saját érdekében** okvetlenül keresse fel az újonnan megnyit

„LINOLEUM”

SZONYEGÁRUHÁZAT (Heyman Szinkör mellett), ahol az alant felsorolt cikkeket a legolcsóbb árban szerezheti be:

Óriási választék! Gyári árak!

Linóleum Futó-
Bórvászón Ebédő-
Viaszosvászón Kokusz-
Gummiáru Filz-
Hencserterítő
Roletta és
Matrac grádli
Függöny

Gilgul

Élt Miedziborban egy talmudtudós, aki éjjel-nappal egyebet sem tett, csak tanult és családjával egyetemben nagy nyomorúságban tengődött. Ime jó emberektől kaptak, abból tartották fenn magukat. A tudós felesége nem kívánta sohasem, hogy az ura valami foglalkozás után nézzen: nem akarta őt tanulmányaiban megzavarni. Amikor azonban gyermekeik felnőttek, így szólott hozzá: — Eddig az Urba vetelt hitünk életet. Biztunk abban, hogy Ő övéit el nem hagyja és valóban nem is hagyott el sohasem. Most azonban, hogy gyermekeink felnőttek, valamihez kezdeni is kéne. A lányaink már abban a korban vannak, amikor férjhez kell adni őket.

A tudós erre így felelt:

— Mihez kezdjek? Hasztalan tanultam, nem vittem semmire sem, az Ur nem adott annyit, hogy férjhez adhatnám leányaimat.

Az asszony elgondolkozott és ezt mondta: — Hallgass rám, édes uram. Lásd ve-lünk egy városban lakik a szenthírű Bál Sém, aki már annyi emberen segített. Távoli vidékekről, magukat nagy költségbe verve, özönlenek hozzá az emberek. Miért ne fordulnál hát hozzá te, aki egy városban lakol véle? Tégy le büszkeségedről, hajolj meg a Rabbi előtt és meglátod: a mi sor-sunk is jóra fordul.

A tudósról tudnunk kell ugyanis, hogy ő a chaszideus-tanok ellenzői közé tartozott és nem hitt a szent Rabbi csodatevő hatalmában. A felesége mindennap nógatta, a nyomoruk pedig kezdett már egészen elviselhetetlen lenni: mit tehetett egyebet? Embertünk egy nap mégis csak elment a Bál

Sémhez, elbeszélte neki élettörténetét, beszélt a szegénységéről, hogy a gyermekei felnőttek s hogy nincs egy garasa sem.

A Bál Sém végighallgatta a panaszait, azután így szólott:

— Utazz el Kazimierzbe. Ott tudakozd egy Pfenningerl nevű asztalos után, aki egyik szemére bandzsit. Szegénységed kulcsa az ő kezében van.

A tudós meg is fogadta a tanácsot. Minthogy azonban semmi pénze sem volt, csak úgy gyalogszerrel kelt utra.

Ha egy szegény ember elér egy városba, első útja az imaházba vezet: itt pihenőt talál. Kazimierzbe érve, emberünk is egyenest az imaháznak vette útját és akiket ott talált, azoknál rögtön tudakozódott is Pfenningerl, a bandzsa asztalos után.

— Ilyen nevű ember nincs is Kazimierzben! — felelték egyhanguan a zsidók.

A tudós mélyet sóhajtott. Milyen fáradtságos volt az útja és lám: hiábavaló! Hogy azonban egészen megbizonyosodjék a dolgról, tovább nyomozott Pfenningerl után és egy másik imaházban találkozott néhány öreg emberrel, akik felfigyeltek a Pfenningerl névre. És így szóltak:

— Pfenningerl? Ismertük! Sötétlelkű gazember volt világeletemben. De meghalt már vagy hatvan esztendeje. Mit akarsz tőle? A hatóságok besugója volt ez az ember és nincs olyan bűn, amely ne terhelné a lelkiismeretét. Amikor hatvan év előtt meghalt: az egész város örült ezen. Ugyan, mi dolgod lehet vele?

Több öreg megerősítette ezt a megállapítást és emberünk nehéz szívvel, dolga-vegezetlen és nagyon szomorúan indult el hazafelé. Kimerülten, meggyötörve a hosszú

gyaloglás fáradalmától ért a szülővárosába és elmesélte Bál Sémnek mindazt, ami vele történt. Hát azért kellett Kazimierzbe mennie, hogy kiderüljön: élt egyszer ott egy Pfenningerl nevű bandzsa asztalos, aki, mikor hatvan esztendő előtt meghalt, az egész város ujjongott, olyan nagy gazember volt? Ezért? Ez segít majd rajta?

Keserű szemrehányásaira a Bál Sém ekként válaszolt:

— Istenfélő ember vagy és jámbor, tehát bizonyára hiszel a Zoharban, amelyek a lelkek vándorlásáról szólnak, hogy bűnös lelkek a test halála után új testbe (gilgul) költöznek, hogy levezekeljék ama bűnöket, amelyeket ezen a földön való első tartózkodásuk folyamán elkövettek és megcselekedték, amit elmulasztottak.

A tudós bólintott: igen!

— Tudd meg tehát, — folytatta a Bál Sém, — hogy te vagy az a Pfenningerl nevű asztalos, aki hatvan esztendő előtt meghalt Kazimierzben, s akinek lelkiismerete minden büntől terhes! Most pedig felelj a kérdésemre: Te, akinek ezer levezekelni való vétked van: kívánhatod-e az isteni gondviseléstől, hogy jó sors, tekintély és gazdagság legyen az osztályrészed? Ugy-e, nem? Szegénységed, nyomorod pedig nem egyéb, mint bűnhődés ama bűnökért, amelyeket első léted alatt elkövettél.

A tudós ennek hallatára lelke legmélyéig megrendült. Könnyekre fakadt, úgy kérte a Bál Sémét, eszközöljön ki bocsánatot régi bűneiért. És fokozott buzgalommal adta magát a Tóra tanulmányozására, s szent könyvekkel való foglalkozásra s az imádkozásra és a Bál Sém egyik leghiresebb tanítványa lett belőle.

nek maguknak. De résen lesz minden becsületesen gondolkozó józan ember, hogy ez a „kisajátítás” ne történhessék meg.

Nem igaz az, hogy itt valami igazságféle győzött. Sőt ellenkezőleg, éppen a rágalom és rosszindulat győzött és az is csak fokosokkal. Bevonult a zsidó közéletbe a tesli terror, mint valami hegyi falucska bíróválasztásakor. Mikor már látták, hogy rágalmazó érvek sem tudják meggyőzni a tömegeket, akkor a legvadabb erőszak fegyveréhez nyultak. Szomorú egy győzelem ez a néhány szavas többség, mert tartozunk az objektív igazságnak azzal, hogyha engednek mindenkét szavazni és nem állják útját annak a 150 embernek, akik elmenekültek az ellenzék által felbérlet botosok elől, anélkül, hogy szavaztak volna, akkor dacára mindennek, csufos kudarc lett volna a végeredmény. Kétségtelenül megállapítható ugyanakkor mindezekből az is, hogy ezen választási eredmény után tényleg olyan antipatikus volt-e a lelépő vezetőség?! Kudarcot jelent ez feltétlenül az „ellenzék” részére.

Nem lehet napirendre térni afölött sem, hogy még a választási terembe is behatoltak a napidijért felfogadott, részben rovtmultu és rendőri felügyelet alatt álló egyének. Bunkóikkal ütötték az asztalt és még inkább a szavazni jövő embereket.

Reméljük, hogy mindazok, akik a régi rezsimbe tisztséget viseltek, most lehetőleg csak mint egyszerű közkatonák fognak állani az érdekek védelmében és nem akarnak osztozni, abban a csufos és szégyenteljes „új ritmus”-ban, amely a régi évlizedek előtti dohos és kártékony levegőt akarja meghonosítani a váradi hitközségben. Amit az „ellenzék” kifőzött, azt maga egye meg. Álljanak ők az élen, vállalják ők a nehéz feladatot, hogy a mai viszonyok mellett fenntartsák a büdzsé egyensúlyát. A régi embereknek félre kell állni. Nem szabad szankcionálni a zsidó morált legszégyenteljesebben arcúlcspó oly választást, ahol zsidók, akár zsidókat is, de főleg nemzsidókat bérelnek fel botokkal, késekkel, boxerekkel zsidó testvéreik életveszélyes ütlegelésére, csak azért, — hogy a zöldsasztalhoz jussanak. A zsidó társadalom csak megvetéssel viselhet az ilyen nemtelen eszközökkel és nem zsidó érvekkel „győzni” akaró társasággal szemben. Minden becsületesen gondolkodó zsidó testvérünknek ki kell térnie a veszedelmes emberek utjából, mert az előzmények után semmi jó nem várható olyanoktól, ahol a szenvedély ennyire elfajulhat.

Nem szabad elvakulni a koncoktól, amit majd ezek odadobnak, hogy az általuk nyújtott kétesértékű „koved”-del a régebbi erőket levegyék a lábukról. Hisszen össze kell az erőket tartani, hogy legyenek olyanok, akik az új rezsim lejártá után, átvegyék a vezetést. Mert lejárnak magukat — teteikkel le is járták már magukat, — az olyan biztos, mint kétszerkettő-négy.

Megláljuk, lesz-e elég méltóság azokban, akikre annyi sarat és piszkot dobtak érdemtelenül. Az elszédített zsidó tömeg tisztán lássa, hogy miképpen néz ki az a tejjel-mézzel folyó Kanaán, amit ezek az „ujak” oly teliszájjal ígértek. Igazi lelki nagyságot csak azok mutatnak, akik egy kudarc után is (de nem is volt az, a körülmények figyelembenvételével) elég méltóságteljesen tudják elviselni az eljövendő elhivatottság biztos reményét és az efemer értékű „győzelmek” semmisségét.

Szomorú napok elé néz a váradi ortodoxia! Az „ellenzék” azzal fenyegetőzött, ha nem győznek, akkor különválnak. Azok, akik most kisebbségbe maradtak nem ragaszkodnak ennyire a hatalomhoz, hanem megmaradnak a régi tradíciók keretében belül. De féltékenyen fognak őrködni, azokkal a jobb elemekkel, akik most bekerültek, (mert még kevesen vannak közöttük — de vannak!) vigyázni fognak, hogy a demagógia ne fájjon el a hitközségi falakon belül.

Mi úgy látjuk, hogy egy direktóriumnak kellene átvennie a vezetést. Egy olyan direktóriumnak, amely garanciát jelent arra, hogy nem jut kátyuba a hitközség szekere. Mert

nekünk nem a zöld posztó a fontos, mint az „ellenzék”-nek, hanem első a hitközségi közület sorsa. Remélhető, hogy ez a direktórium gondoskodni fog arról, hogy az alapszabályok hat hónapon belül valóban újalakítottak és akkor az új terrormentes választás fogja valóban visszatükrözni azt az erőt, amellyel két szembenálló tábor valóban rendelkezik.

Az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség 1933 január 8-án Oradean nagy intézőbizottsági gyűlést tart

Az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség Kisintézőbizottsága legutóbbi ülésén úgy határozott, hogy 1933 január 8-án, vasárnapra Nagyváradra hívja össze a nagyintézőbizottsági gyűlést, mely hivatva lesz megtárgyalni az erdélyi cionizmus aktuális problémáit. Az E. Zs. N. Sz. központi irodája már szétküldte a NIB-tagoknak a Nagyintézőbizottsági gyűlésre a meghívókat.

A NIB-gyűlés január 8-án reggel 9 órakor kezdődik s még az nap befejezést is nyer.

A NIB. tárgysorozata:

1. Szervezeti és sajtóreferátum.
2. Keren-Hajeszód-referátum.
3. Keren Kayemeth-referátum.
4. Palesztinahivatali referátum.
5. Kfar Gideon és Cur Salon-ügy.
6. Referátum a cionista diákmozgalomról.

Az E. Zs. N. Sz. Kisintézőbizottsága ezúton is felkéri az összes NIB-tagokat a Nagyintézőbizottsági gyűlésen való részvételre.

Tóraavatási ünnepély Alsószoporon

Múlt hó 17-én megkapó külsőség között folyt le Alsószopor községben az új tóra felavatása. Már előre is meg kell emlékezni Taub Imre hitk. elnök tevékenységéről, aki teljes anyagi támogatását nyújtotta e szép és nemes akcióhoz. Az ünnepség első része a templomban folyt le ahol megjelent Briszke Miksa tasnádi főrabbi, valamint a helyi hatóságok fejei. Briszke főrabbi irrapáns beszédében méltalta e nemes akciót. Isten áldását kérte az új tóra s zárószavaiban annak adott kifejezést, hogy e község zsidó lakosai hűk legyenek a Tóra szabályaihoz.

Este 70 személyből álló bankett volt, ahol résztvettek Briszke Miksa főrabbi, a helybeli zsidóság nobilitásai, valamint a helyi hatóságok képviselői. Elsőnek Taub Imre hitk. elnök szólalt fel és köszönetét fejezte ki munkatársainak, akikkel együtt ezt a szép nemes akciót megvalósíthatta.

Utána Weisz Vilmos mondott kritikát a fiatal-ság fellett, mert eltérnek a Tóra parancsaitól s megszegik a legnagyobb napot, a szombatot. Kérte az ifjúságot, hogy e nemes pillanatban mikor egy új Tóra felavatása történik, ígérjék meg, hogy nem lesznek szombatszegők. E beszéd hatása alatt az ott megjelent fiatalok egyöntetileg elhatározta, hogy megalakítja a „Chevra Somer Saboth” egyesületet, s minden szombat délután tudományos elmélkedéssel fognak foglalkozni. A bankett során felszólaltak még Weisz Lipót, Goldstein Baruch, Weisz Henrik, Mandel József és Weisz Mendel méiszó aki szintén egyik kezdeményezője volt eme akciónak.

Briszke Főrabbit elkísérte utjában a tasnádi kántor és 25 tanítványa

Férfikalapok

a legújabb formákban rendkívüli olcsó árban kaphatók Zöldfa-u. 21.

HELLER és DEUTSCH

BORSALINO kalapok nagy választékban a legdivatosabb formákban

WIMPASSING SÁRCIPŐK HŐCIPŐK HÓCSIZMÁK REICHARD-nál.

Használja a kellemes illatu
Szent László
pipere-szappant.

Fertőtlenítő hatású megóv minden fertőző betegségtől.
I. HEINRICH
pipere- és gyógy- (Borax, kén, kátrány, kőnégyermek stb.)
SZAPPANGYÁRA, CLUJ.

Vasárunk legolcsóbb beszerzési forrása nagyban és kicsinyben

FERRUM

VASÜZLET

Oradea, Nagypiac-tér 8

Telefonszám 9-73

Gyári lerakatok!

„Euglebert” autógummi gyári lerakata

Legizlésebb ridikülők már 150 leitől. — Mindenféle bórdiszmuárut nagyon olcsón

HARTMANNÁL
lehet venni
Regele Ferdinand No. 1.

V. GROSZMANN
orth. כשר, vendéglője
BUCUREȘTI
Calea Victoriei 18
II emelet. Szemben a rendőrprefekturával
3 fogásos menü 40 lei.

HIREK

a „Népünk“ cikkeinek utánnyomását csakis a forrás megjelölésével engedjük meg.

Naptár 5693

Péntek: Tévész 8. január 6.

Szombat: Tévész 9. január 7.

Heti szidra: ויגש

Heti háftóra: ויהי דבר ה'

Szombat kezdete:

üzlet bezárás 4.40

gyertyagyújtás 4.45

Istentisztelet kezdete 4.55

Szombat befejezése 5.45

— **Terjesszék és szerezzék előfizetőket az erdélyi zsidóság egyetlen független és legolcsóbb lapjának, a »Népünk«-nek. A »Népünk«-nek egyetlen zsidó asztalról sem szabad hiányoznia.**

Megbuktam-e?

Kárörvendő arcokat látok ellenfeleim között. Végre nem vagyok a hitközség vezetőségében. Ez nekik nagy öröm és most megmondom őszintén, hogy miért?

Mert, mint a zsidó nép egyszerű gyermeke szerettem, tudtam és akartam dolgozni zsidóságomért és mindazok, akik erre képtelenek voltak, vagy nem akartak semmit, nem tudták ezt nekem megbocsájtani. Mert állandóan agilis voltam, mert naponta örömmel töltöttem órákat reszortommal, mert tudták, hogy tudok szervezni és ha engem elgáncsolnak, akkor azok, akiket én toltam mindig feljebb, egyszerre leeshetnek.

Mert foglalkozásomnál fogva ráérek foglalkozni a zsidó dolgokkal, mert mindenkor hűséges katonája és vezetője voltam pártomnak, amely a nemzeti alapon álló vallásos zsidóság és a zsidó népkisebbségi jogokért küzdött és mert hűve voltam annak a rendszernek, mely az intézményes kultur-orthodoxia érdekében irányított több mint egy évtizede már a váradi hitközség politikájában.

Elbuktam-e én? — kérdem önmagamtól. És én erre csak azt válaszolhatom, hogy nem! Csak olyan embert gyűlölnék és szeretnék, aki van olyan erélyes és oly egyenesen előrelátó, hogy nem alkuzik meg és nem török meg a rágalmak és gonoszok látára sem. Milyen könnyű lett volna nekem lepaktálni, (hiszen aranytálcán hozták) milyen könnyű is lett volna nekem tűzön-vízen keresztül „egyéni“ politikát csinálni. De nem tettem! Pedig — s ezen gondolkodom — megérdemelték-e azok a barátok és elvtársak, akikkel és akikért küzdöttem, hogy ennyire exponáljam magam értük?

Nem mondom erre, hogy nem. De azt sem tudom nyugodt lelkiismerettel mondani, hogy igen. Valóság az, hogy szerelem a szabad mozgást és a politikai életben is ahoz vagyok szokva. De sajnos, azt tapasztaltam, hogy sok körülöttem lévő elvbarát, úgy érezte, hogy örvénybe került és nagyon belémcsimpáskodtak. Lehúztak és én nem voltam elég erős ahoz, hogy lerázzam őket magamról. Mindenesetre ez sok tanulságot rejt magában — számomra. Nem szabad sokszor túl engedékenynek lenni és be

kell vallanom, hogy az ellenzék által kívánt egy-két név elejtése miatt még nem dőlt volna össze a világ — de még a hitközség sem. Ezt ma már tisztán látom. Sőt! Tisztán láttam már a választás előtt is. De mert befolyásoltak, úgy gondoltam elég erős leszek ahoz, hogy bár belémkaroltak és húztak, — őket is szárazra húzzam. Nem így lett. És ez tanulság számomra is. Nagyon komoly tanulság.

Ha ezek után azt kérdezik tőlem, hogy mit fogok cselekedni, arra a következő a válaszom:

A zsidó életben való munkát és harcot, nem jelent még teljesen a hitközség. Nagyon sok terrénum van, ahol lehet dolgozni ideális célkitűzésekkel a zsidó közéletért. Amiért a rágalom-hadjárat folytán a klikk úgy érzi, hogy „elintézett“, rövidesen szívesen fognak még hívni oda, ahol munkásságonnak hasznát veszik.

De nem csüggedek el, továbbra is minden igaz ügyért harcolni. Harcolni fogok, mint harcoltam a múltban is és engem, akit zsidóság iránti szeretetem köt minden nemes zsidó ügy iránt, nem lehet azon frontról eltávolítani, ahol az én zsidó énem a zsidó lényeggel összeforrott. Tovább is ott fognak találni zsidó testvéreim azon a fronton, ahol zsidó érdekeket kell védelmezni. Harcolni fogok továbbra is azért, hogy zsidó testvéreink bármely fórumnál, vagy jogvédelmi esetekben, ne legyenek súlyosabban megnyomorítva, mint az ország más polgárai, csak azért, mert — zsidók. A hitközségen kívül is ott találnak majd azon a fronton, amely dolgozik hitközségeink autonóm jogaiért, egységért, intézményeink felvirágzásáért, valamint a többi más egyházakhoz viszonyítva, kultusz és iskola segélyéért, úgy az állam, mint a város részéről. Minden megbízást és minden reszortot, amelyben használni tudok — mert tudok és akarok — és mindenütt, ahol zsidó érdekek fognak kockán, mindent elkövetek majd, hogy zsidó testvéreimnek hasznára legyenek. És nem teszek különbséget, mint ahogy eddig sem tettem, ha barátról, vagy ellenfélről van-e szó. Akkor emberebb az ember, ha nem alacsony „párt“ szemmel nézi a célokat és nem a hétköznapi szennyesével próbál együtt lesüppedni a hínárba.

Barátaim és elleneim meggyőződnek majd róla, hogy mennyivel emelkedettebben gondolkodom én, mint ők. (Bár nekem nincsenek ellenségeim, csak engem deklaráltak annak, olyanok, akiknek energiám nem tetszett).

Vagyok, aki voltam. Nem tántorodom el. Tudom, hogy voltak már a nagy politikában is olyanok, akiket a tömeg meg akart kövegni. Azután ismét felkérték őket a további munkára. Ez nem tulzolt önérték nálam és nem bebeszéltség, csak józan látása a dolgoknak. Azoknak, amelyek voltak és amelyek elkövetkezhetnek.

Elbuktam? Kérdik elleneim és talán barátaim is. Ezeknek válaszolom, hogy nem csüggedek és hiszem és vallom, hogy a jövő engem fog igazolni! És ha dolgozni fogok továbbra is az összzsidóságért, az az én legnagyobb elégtételem.

Nem buktam el, csak sok tanulságot szereztem, És további közéleti pályámon sok hasznát fogom venni ezeknek a lezsürt tanulságoknak.

Wasserstrom Sándor.

— **Választás a nagyváradi neológ hitközségben.** Az elmúlt hétfőn tartotta a neológ zsidó hitközség a képviselőtestületi választásokat. Csak egy listát állítottak össze és miután nem volt ellenzéki lista, dr Váli Péter választási elnök egyhangulag megválasztották jelentette ki. Megválasztottak: dr Adorján Emil, Berger Gula (uj), Boros Jenő, Deutsch Ármin (uj), Erdélyi Jenő, Faludi Miksa (uj), Farkas Jenő, Fiegmann Ármin, dr Grossmann Samu, dr Grünstein Bernáth, Havas Jenő, Hevesi Nándor (uj), Horváth Emanuel, Huszár Adolf, dr Kabos Béla, dr Kecskemély Andor, dr Kertész Ferenc, Klein Sándor (uj), Koliner János, László Márton, dr Meer Samu, Müller Hermann, Pártos Jenő (uj), Pásztor Ede, dr Rácz Rezső, Rosenberg István (uj), Schuszték Adolf, Sebők Béla, dr Sor Dezső (uj), Szabó Sándor, Székely Sándor, Waiszlovich Emil, Virányi Béla, dr Waldmann Dezső (uj), dr Zinner Samu.

— **Összeötközés az arab és zsidó munkások között.** Jeruzsálem. A Ness Ziona zsidó kolonán az arab és zsidó munkások között súlyos összecsapás történt. A zsidó munkások ugyanis bérsztrájkot folytattak és a zsidó telepesek arab munkások segítségével akarták a zsidó munkások sztrájkját leverni. A zsidó sztrájkolók azonban igyekeztek minden erővel megakadályozni az arab sztrájkörök munkabeállítását és eközben élénk harc fejlődött ki az arab és zsidó munkások között. Az összetűzés alkalmával 5 zsidó és 4 arab megsebesült. Nyolc zsidó munkást, akik részt vettek a sztrájkba a rendőrség letartóztatott és két havi fegyházra ítélte valamennyit.

— **Kilenc zsidó képviselő a görög parlamentben.** Röviddel ezelőtt folytak le Görögországban a képviselőválasztások melynek során kilenc zsidó képviselő került be a parlamentbe. Ezek között 3 cionista, 3 asszimiláns, 2 görög nemzeti és 1 kommunista képviselő van. A cionista párt a választások során súlyos veszteséget szenvedett az előző évek eredményeihez képest. A választási harcok pergőlüzében nagy szerepük volt itt is az antiszemitaoknak, akik különösen Michel Cazes kommunista képviselő ellen folytattak heves harcot — természetesen a zsidók között. Az antiszemita pártok kiadták a jelszót, hogy „minden zsidó Moszkva ügynöke!“ — és így is kell velük elbánni. A zsidó asszimilánsok hiába fáradtak azon, hogy ők is megtagadják Cazes, és hiába halmoztak nyilatkozatot, nyilatkozatra, az antiszemita velük is csak mint sémi fiaival bántak el.

Takarításra

festék, lack- és kefeárut valamint a világhírű „Express“ poloskairtót és „Express“ Magasfényt, mely butorát ujjá varázsolja; legolcsóbban csak

STERN.S.ENDRE

kefegyáros és festéknagykereskedőnél szeresheti be

ORADEA

Strada Nicolae Iorga (Zöldfa-ucca) 10

Telefon 378

Telefon 378

Fajborok ויגש

A sztal borok

jutányos árban kaphatók

Szacsvay-u. 2. sz. a.

(Str. Cuza Voda)

pincében.

Téli szörme különlegességeim megérkeztek, azokat **legolcsóbb** árban bocsátom a nagybecsült vevőközönség rendelkezésére. Szíves pártfogást kér

RUBIN szücs és szörmeüzlet
ORADEA, ZÖLDFÁ-UCCA 6

Rádió

olcsó és jó

Félárban!

Hálózati gép 3+1 lámpás hangszóróval 3000 lei. Telepes gép 3 lámpás 1950 lei. Mind a két gép hosszú és köztép hullámra dolgozik.

Telefon 5-12 **RAJZ**
Strada Alexandri (Teleki-utca) 2.

Fuchs Mancsi

fűzőszalonjában legfinomabb és legpontosabb kivitelben készülnek:

Prinzess fűzők, minden fazonú divatfűzők és orvosi rendeletra gyógyfűzők.

ORADEA, Piața Mihai Viteazul 11-a.
(Ullmann-palota).

— **A haifai öböl 350 dunám földjének ügye a bíróság előtt.** Az ITA értesülése alapján a zsidó sajtóban az a feltűnést keltő hír jelent meg, hogy a palesztinai alsófoku bíróság a haifai öbölben 3500 dunám Keren-Kayemeth területet, amelyet arab beduinok elfoglaltak, a beduinoknak ítélte meg. Amint autentikus helyről közlik, ez a hír nem felel meg a valóságnak. A terület a Keren Kayemeth és a Palesztina Economic Corporation tulajdonát képezi. A beduinok, akik korábban ezen a területen éltek, annak dacára, hogy kártérítést kaptak, jogot formálnak a területre. Az ítéletet a bíróság fogja kimondani, amely az ügygel még nem foglalkozott. Az eddigi precedensek alapján azonban abszolút kizártnak látszik, hogy a bíróság a beduinok jogtalan követelését teljesítse.

Eljegyzés. Goldstein Rózsikát Krasznáról eljegyezte Sichermann Béla Huedinről. Minden külön értesítés helyett.

— **A pancotai izraelita hitközség** a templomban szépen megrendezett chanuka ünnepeket tartott, amely ünnepeken a hitközség színe-jáva megjelent. Az ünnepi esti imát *Mátyás* Pinkász kántor mondotta el, míg a chanuka ünnepeit jelentőségét *Sonnenschein* Eliás főrabbi nemes érzésektől áthatott szónoki beszédében méltatta. Az ünnepek hangulat emelésére *Mátyás* Miklós és Csillag Andor tanulókat Patai verseket szavaltak.

— **A Brit Hanoar Hamizrachi** 1933 január 6—8-ikán Clujon megtartandó IV konferenciájának teljes és részletes programja: Péntek. 1. Megnyitó. Rabbi Klein Elijáhu. Cluj. 2. Üdvözlések. 3. Politikai referátum. Juszt Mose Oradea. 4. Állandó bizottság jelentése. 5. Konferencia elnökségének megválasztása és bizottságok kiktüldése. 6. Ceiroh referátum. Ingber Szerén Cluj. 7. Poale Mizrachi referátum. Ordentlich Viktor Szatmár. 8. Ideológiai referátum. Ráth Efraim Oradea. 9. Keren Torá Awoda referátum. Koffler Mose Sighet. 10. Kultur referátum. Dr Rosenfeld Salamon Tg.-Mures. Szombat. 11. Szervezeti referátum. Neumann Jenő Cluj. 12. Bn. Akiba referátum. Rabbi Klein Elijáhu Cluj. 13. K. K. L. referátum. Gileádi Klein Dávid Cehul-Silvanie. Héber konferencia. Vöidá-ivrit. Ráth Efraim Oradea elnöklele alatt. 14. Megnyitó. Ráth Efraim Oradea. 15. Hebraizáció referátum. Segall B. Dow Cluj. 16. Bialik 60 éves jubileumáról. Wieder Samuel Sighet. 17. Héber előadások. Petrover J. A. Sighet. Dub Rachel Oradea. 18. Hozzászólások és vita. Zárszó. 19. K. I. B referátum. Dr Rosenberg Emil Timisoara. 20. Phönix-Anker referátum. Izrael Dezső Sighet. 21. Központi beszámoló. Izrael Albert és Feldmann Nándor. 22. Általános vita a központi jelentésre. Sighet. 23. Felmentvény megadása a lelőp. vezetőségeknek. 24. Chaluc referátum. Appel Dávid Sighet. 25. Általános vita a referátumok fölött. Vasárnap. 26. Határozati javaslatok előterjesztése. 27. Vita és határozathozatal. 28. Javaslatok és vita folytatása. Határozathozatal. 29. A központi székhelyének kérdése. 30. A központi új vezetőségének és a többi testületek megválasztása. 31. Az új vezetőség bemutatkozása. 32. Zárszó. 33. Ismerkedési estély a delegátusok és vendégek tiszteletére, egybekötve a palesztinai utazás Gorálhuzásával.

— **Uj Beth-Hamidros épült Hidán.** Az elmúlt héten szombaton avatták fel Hidán az új Beth-Hamidros, amelynek építési költségeit a helybeli Hersch József, nemes zsidó emberbarát és vezetőférfiú adományozta. Lichtenstein Ábrahám, a beteni főrabbi fia, valamint a hidai főrabbi veje is sokat fáradoztak azon, hogy minden tekintetben kifogástalanul adassék át az új Beth-Hamidros és Jesiva-Katan a közhasználatnak. A megnyitó ünnepeken a főrabbin kívül, Schön József és Lichtenstein Ábrahám mondtak frapáns hatású beszédet. Az elmúlt héten már hozzá is fogtak a tanuláshoz Lichtenstein Ábrahám vezetése mellett.

— **Harc a varsói zsidó hitközségben.** Varsó. Az ezévi költségvetés tárgyalásánál mérges konfliktus tört ki a cionista kisebbség és az agudista többség között. A többség ugyanis törölni akarta a költségvetésből a Keren Kayemeth és Keren Hajezod számára eddig kiutalt 10.000 Zloty-s szubvenciókat, míg a cionista kisebbség hallani sem akart arról, hogy akár lecsökkentsék is az eddigi kiutalásokat. A cionisták elhatározták, hogy amennyiben az agudisták továbbra is kitarának álláspontjuk mellett és nem hajlandók megszavazni a K. K. L. és K. H. szubvencióit, úgy erélyes akciót kezdenek az adófizető polgárok között, az adófizetés megtagadására mindaddig, míg a többség hajlandónak nem mutatkozik a szubvenciók megszavazására. — *Krakóból* jelentik, hogy az itteni előjáróság is elvetette a cionisták által benyújtott javaslatot, amely a K. K. L. és K. H. szubvencióinak kiutalására vonatkozott. A krakói cionista tagok szintén erélyes harcra szánták el magukat.

Az Országos Zsidó Párt erdélyi megyei tagozataihoz!

Az O. Zs. P. ezévi alkotmányozó kongresszusát 1933 január 22., 23. és 24-én Brassóban tartja meg.

Eppen ezért felhívjuk a megyei tagozatokat, hogy az ideiglenes szervezeti szabályzat 33. paragrafusában értelmében haldéktalanul, de legkésőbb január hó 15-ig ejtse meg a delegátusok megválasztását és ennek eredményét azonnal hozzák a tartományi vezetőség tudomására.

Tájékoztatásul közöljük, hogy a legutolsó országos választások alkalmával leadott szavazatok alapján az egyes megyei tagozatok a következő kimutatás szerint jogosultak delegátusok küldésére.

Alsófehér 3, Arad 4, Bihar 6, Brassó 3, Kolozsvár 5, Krassó 3, Hunyad 3, Máramaros 9, Maros 4, Naszód 3, Udvarhely 3, Szilágy 6, Szatmár 8, Szörény 3, Szeben 3, Szamos 5, Nagyküküllő 3, Kisküküllő 3, Temes 6 és Torda 3.

Az erdélyi delegátusok elszállásolásáról a brassói tagozat fog gondoskodni. Az utazási kedvezményről később fogjuk az Új Kelet és a Népszó utján a delegátusokat tájékoztatni.

Felhívjuk a megyei tagozatok vezetőseinek figyelmét arra, hogy a brassói alkotmányozó kongresszusnak óriási jelentősége van a párt egész jövőjére nézve és ezért feltétlenül elvárjuk, hogy minden egyes megyei tagozat elküldje delegátusait a kongresszusra.

Az erdélyi referensek kijelölése már megtörtént. A kongresszust megelőző időpontban az erdélyi tartományi vezetőség előkongresszust tart, hogy lehetőleg egységes határozatok alapján foglalhassunk állást a napirenden levő tárgysorozattal szemben.

A megyei tagozatok esetleges indítványait kérjük január hó 15-ig hozzánk eljuttatni, hogy azoknak kérdésében a tartományi vezetőség is állást foglalhasson.

Mindennemű felvilágosítással készséggel szolgálunk.

Lelkiismereti kötelességévé tesszük a megyei elnökségeknek, hogy jelen felhívásunknak azonnal szerezzenek érvényt.

Cluj-Kolozsvár, 1932 december 31.

Dr Fischer József, elnök. *Dr Klein Miksa,* ügyvezető elnök. *Pistiner Ávrám,* főtitkár.

ארמה כשר ארמה כשר Uj dumpingárakban!

ugy helyben, mint Románia bármely helyiségében szállítok

Liba

hust
olvasztott-zsirt
hajat és bőrt
kolbászt és szalámit

1933 január hó 1-ig az országban legolcsóbban megállapított árak szerint, a nagyváradi orth. rabbinátus chechserjével ellátott és az egész országban elismerést kideremelt szállításaimat a legpontosabban eszközölöm.
Friedmann Sámuel, Oradea Str. Cuza Voda 6.
Fiók: Str. General Moşoiu 3.

Ékszer készítését, alakítását, javítását és drágakőfoglalást szakszerűen olcsón csakis
FRIEDMANN H.
ékszerésznél Széchenyi-tér 1
Vidékieknek is legpontosabb kiszolgálás!

Legfinomabb hygienikus szagtalan
„R e x” Borotvapor
legolcsóbban kapható

— **Az orsovai zsidó ifjuság chanuka-ünnepe.** Az izr. hitközség tanácstermében zsufolt nézőtér előtt folyt le *Löwenkopf* Kálmán rabbi-hioktató előlése mellett az orsovai tanuló ifjuság gazdag műsoru chanuka-ünnepe. Az ünnepeket Reicher Miri nyitotta meg szellemes szavakkal. *Löwenkopf* Tivi gimn. tanító a Mincha-imát recitálta. Vas Pali gimnázista a gyertyagyújtás szertartását végezte. A chanuka jelentőségét Radó Klárka méltatta bájos közvetlenséggel. Reicher Miri héberül, Braun Sári, Held Margit, Rosenberg Ricsi, Held Frédi és Kádri Edit román, Prerau Lili, Reicher Jóska, Weil Erna és Vas Pali német és magyar verseket szavaltak nagy sikerrel. *Löwenkopf* Kálmán rabbi-jechezkel próféta-nak a száraz contokról való látomásáról értekezett. Weil Béla fogtechnikus egy aktuális Perenovellát olvasott fel ügyesen. *Löwenkopf* Tivi a chanukai Midrás-legendákat magyarázta élénk érdeklődés mellett. A konferenciá szerépét Reicher Miri elemi iskolai tanuló látta el sok derüs perccel szerezve a közönségnek. Az ünnepek a Hálükivál fejeződött be. Szünet közben a K. K. L. javára gyűjtöttek a kis szereplők.

— Oroszországból szabad már kivándorolni.

Moszkva. A szovjet közigazgatási szervek közölték a lakossággal, hogy az országból való kiutazást szabadabbá tették. Mindenki kaphat szovjet utlevelet, aki 550, illetve 1100 rubelt lefizet a szovjet külföldi szekciójánál. Az 550, illetve 1100 rubel lefizetése aszerint változik, hogy munkás, vagy nem munkás az illető. A munkások 550 rubelért utazhatnak külföldre.

— **Az oradeai orth. izr. hitközség Árvaháza és az Árvagondozó Tanoncotthona** fényes külsőségek között és szépszámu közönség előtt tartotta meg az idei chanuka-ünnepeket. Az ott nevelkedő 30 árvagyerek igazi ünnepi hangulatú avatta a hétfő eslére rendezett chanuka emlékünnepeket. Az árvagyerek a tradicionális chanuka mécses fénye mellett szép szavalkatokkal és énekszámokkal igyekeztek meghálálni a közönség jóakarátát és támogatását, amit egész éven át a két intézmény irányában tanúsít. A szépszámban megjelent közönség lelkesen tapsolt az árvák által előadott számoknak. *Freund* Hermann elnök vázolta a két intézmény működésének történetét és azt a heorikus küzdelmet, amit a vezetőségnek az intézetek léteért folytatnia kell. Közönséget mond a támogatott közönségnek, de elsősorban a lelkes hölgybizottságnak, amely fáradságot nem ismerő buzgalommal tevékenykedik az árvák érdekében. *Nussbaum* Sámuel, aki a két intézmény megalakulásának egyik kezdeményezője volt, lelkes beszédet intéz az árvákhoz, ismereti előttük a chanuka jelentőségét és példaképpen állítja elébük a Makkabeusoknak a zsidó vallás fennmaradásáért folytatott harcát, amelyet a mai fiataloknak is folytatnia kell. *Kun* Gyuláné tanárnő felolvasást tart az árváknak a Makkabeusok harcának történetéből. — *Riff* főkántor teljes énekkarával egy művészi-sen előadott alkalmi énekszámval emeli az ünnepeket fényét, amely után *Freund* elnök bezárja az ünnepeket, megköszönve a szépszámu közönség megjelenését. Az ünnepek alkalmából alantí adományok folytak be az Árvaház és a Tanoncotthon javára, amelyekért ezután mond hálás köszönetet a vezetőség: *Reichard* Dezső 300, *Grünwald* Jenő 300, *Rosenfeld* Menyhértiné, *Borgida* József, *Epstein* Samuné, dr *Markovits* Ignácné, *Mezey* Mártonné, *Sándor* Józsefné, *Braun* Ferencné, *Mezey* Ferencné, *Háger* Sámuel 100–100 lei, *Kun* Gyuláné, *Kirsch* Henrikné, *Rubinstein* Vilmosné, *Grosz* Hermanné, *Friedländer* Sándor, *Kelemen* Izsó, *Weisz* Jakab, *Kohn* Dávid (Teleki-u.), N. N. 50–50 lei, *Rdkos* Arthur, *Berkovits* Szidónia, *Grünbaum* Vilmos 30–30 lei, N. N. 20. — Természetben adakoztak: *Nussbaum* Sámuel, *Wiener* Jenőné, *Schwalb* Lázárné, *Farkas* Ferencné, *Kesztenbaum* Zoltánné és *Stein* Bernáth.

— **Palesztinában zsidó csak fellelt kalappal esküdhet a bíróság előtt.** Jeruzsálem. Az elmúlt napokban igen érdekes tárgyalásról hoztak hírt a palesztinai lapok. A bíróság egy zsidó tanut hallgatott ki, majd felszólította, hogy mondja el az eskü szövegét tanuvallomására. A tanu természetesen a törvényszék termében hajdonfőn állott, mire a bíró kérte, hogy az eskü elmondásánál a kalapját tegye a fejére. A tanu tiltakozni próbált és megkérdezte, hogy miért kell feltennie a kalapját? Azért, mert zsidó hitű polgároknál így szokás — válaszolta a bíró. Igen, igen, mondta a zsidó tanu, de én atheista vagyok. On zsidó és tegye fel a kalapját, szólt a tanura erélyesen a bíró.

M. Weissberger
Oradea, Str. Cogălniceanu 4.
Viszonteladónak óriási árkedvezmény!

Hócipők, hócsizmák ezidén is legolcsóbban
ROTH HENRIK cégnél, Zöldfa-u. 3. szerezhető be.

Mielőtt ruhaszükségletét beszerezné, bizalommal keresse fel

CZITROMURISZABÓSÁGÁT

General Mosoiu, Kert-ucca 2 alatt, ahol a legszebb kivitelben elsőrendű

öltönyöket, felöltőket
és téli kabátokat már
2600 leiért készít

Minden munka CZITROM DEZSÓ vezetése mellett készül.
(A volt Szent László-téri Czitrom-cég tulajdonosa)

Megsemmisítik a nagyváradai orth. hitközségi választást

Lapzárta előtt értesülünk, hogy a nagyváradai orth. izraelita hitközség tagjainak egy tekintélyes csoportja petíciót adott be Egri polgármesterhez az elmúlt héten a terror jegyében lefolyt választás ellen. A petíció a választás során történt alapszabályellenes aktusok igazolása alapján kéri a választás megsemmisítését. A polgármester bekérte a választási jegyzőkönyvet, valamint a választói listákat és a választás során történt felszólamlásokat. *A polgármester, mint elsőfokú közigazgatási fórum az alapos indoklású petíció alapján, kétségtelenül megsemmisíti a választást, mivel a választás során súlyos alapszabályellenes precedensek történtek.*

— Zsidó és keresztény képviselő szóharca a lett parlamentben. Riga. A Sejm legutóbbi ülésén a szüléskényszer szabályozásának kérdése merült fel, amelyen a baloldali pártok természetesen a szüléskényszer eltörlése mellett szólaltak fel. A vitában a klerikális párt képviselője Beldu lelkész hivatkozott a zsidók törvényeire, amely szigorúan megtiltja a magzat elhajtását. Beldu lelkész fejtegetései során egy merész ivben végre odaérkezett el, hogy már azért sem szabad megengedni a szülés megakadályozását, mert a zsidók akkor a lett nép száma fölé szaporodnának. Dubin agudista képviselő válaszolt Beldu lelkész szavaira és visszautasítja annak antiszemita jellegű érveit. Maga is a születés szabályozás ellen foglal állást, mint vallásos zsidó ember. Beldu lelkész, Dubin interpellációja után bocsánatot kért a képviselőtől, ha esetleg félreértette volna szavait, mert őt nem vezették antiszemita tendenciák, annál kevésbé, mivel ő lelkes tisztelője a zsidóságnak, nem utolsó sorban örök értékű Szentírása és zsoltárai miatt.

— Arab-zsidó összecsapás — egy halottal. A palesztinai zsidó kolonizációs társaság Pardess Schana kolóniáján súlyos összecsapás történt a zsidó kolonisták és beduinok között, akik teheneiket legeltették a zsidó földeken. Két zsidót, akik az arabokat távozásra szólították fel, súlyosan megsebesítettek. Az egyik sebesült zsidó kolonista ekkor olyan hatalmas csapást mért arab támadójára, hogy az sérüléseibe belehalt. A beduinok erre össze akarták rombolni a kolóniát. A rendőrség idejében érkezett meg és megakadályozta az újabb összecsapást. Mindkét zsidó sebesültet kórházba szállították.

— Cukorgyár alakul Palesztinában. Jeruzsálem. Egy nagyobb csoport zsidó tőkés foglalkozik az utóbbi időben azzal a gondolattal, hogy egy cukorgyárat létesítenek Palesztinában. A társaság megalapítója az ismertnevű cukorimportőr, Marah H., aki eddig a palesztinai cukorimport legnagyobb részét folytatta le. A társaság célja, hogy úgy Palesztina, mint a szomszéd államok részére cukorról gondoskodjanak. Már a közeli hetekben megindulnak a cukorrépa és cukornád ültetések. Palesztina évi cukorszükséglete meghaladja a 12.000 tonnát, míg Transjordániának 1000, Szíriának 30.000, Ciprusznak 3000 és Rodosz szigetének 1000 tonna az évi cukorszükséglete. A cukorgyár alapítói remélik, hogy tervük kiszélesedésével a palesztinai mezőgazdaság is jelentősen fellendül.

Az erdélyi Mizrachi ifjuság negyedik konferenciája elé

Még sohasem voltak oly nehéz napjai mozgalmunknak, mint aminőket most átélünk. A reménytelenség, a kilódás, a küzdelem és a keserű bizonytalanság napjait éljük. Nem ünnepnapra és nem jubileumra ülünk most össze. Az idő nem érett erre és sokkal komolyabb problémák előtt állunk, mintsem megengedhessünk magunknak ilyen luxusokat. Olyan problémák kerültek a felszínre, melyekről évekket ezelőtt nem is mertünk álmodni. A mi szervezetünk és ifjuságunk a maga gyenge erejére van utalva és az anyagiakban szűkölködő ember végzetét nyögi. Fenéki kell üritenünk a fájdalom és keserűség kelyhét. Nem szabad eltitkoljuk azt, hogyha továbbra is a végtelenségig pusztító közöny fog minden egyes Testvérünk részéről uralkodni, akkor a saját vérünkkel táplált és a keblünkön melengelt ifjuságunkat teljesen elveszítjük.

Mindnyájan „bűnösök” vagyunk itt, akik a pusztító vallási közönyt és dermesztő hitellenséget látva, hánykodó lelkiismerettel kilódunk a nagy probléma megoldásával: hogyan lehetne az ifjuságot visszatartani az elhidegültéstől, a vallási pártitól, az elszakadástól? A vezetők emésztő gondja marangolja a szívünket: miként lehetne az érzékellenes leány és fiu testvéreinket, akik új és bizonytalan sorsú áramlatok búvkörébe kerültek, az évezredek tradícióinak és annak a lelki és szellemi összhangnak megmenteni, amely a próféták ígéretéből az idők végzetéig árad. Nem szabad hagyják meglazítani a kapcsolatot, amely a zsidó lelkeséget a multhoz köti. Ilyen körülmény csak rombolást, rothadást és teljes lezüllést idézhet elő. Röviden, meg kell mentünk az ifjuságot mozgalmunk részére. Ezt csak a produktívizálás, a közaktivitás és a felelősségvételre való nevelés által érhajtuk el. Mindezeket pedig csak a Chaluciuhi szállíthatja. Szilárd alapokra kell fektessük a Chaluciuhot. A legnagyobb áldozatokat kell hozzuk a Chaluciuhért, mely egyedül van hivatva ifjuságunkat a mi és a zsidóság számára megmenteni. Nem kevésbé fontos továbbá, a nevelés kérdése, a kulturmunka irányvonalainak meghatározása, a szervezet hálózatának kiépítése, alapjainak (Keren Tora v. Avoda, KKL) bevételeinek fokozása, a hivatalos sajtónk szilárd alapokra való fektetése, palesztinai testvéreink (a Poale Mizrachi) és intézményeink sorsának enyhítése és sok-sok itt fel nem sorolható probléma.

Hogy mindezen problémára kellő megoldást találhassunk, szükségünk van minden egyes Testvérünk energiájára. Szükségünk van minden egyes testvérünk tanácsára.

Mozgalmunk eme sorsdöntő órájában fordulunk összes testvéreinkhez, delegátusainkhoz és általában mind azokhoz, kik a vallásos ifjuság sorsát szívükön viselik és mozgalmunkkal szimpatizálnak, hogy jöjjenek el a IV-ik országos konferenciánkra, mely 1833 január 6-8 napjain lesz Clujon megtartva, hogy velünk karöltve megfontolással és hozzáértéssel vitassák meg súlyos és nehéz problémáinkat, melyek a vallásos ifjuság életkérdését képezik.

Jöjjetek el! Osztokodjatok Ti is felelősségteljes munkánkban! Ne hagyjátok a vallásos zsidó ifjuságot önmagára! Bűnhődik az, ki eme sorsdöntő pillanatban nem siet a vallásos ifjuság segítségére. Gyertek el! Szívesen látunk mindannyiokat és szívesen fogadjuk tanácsaitokat.

Szervezetünk Erdélyben cca. 2000 tagot számlál. Elvárjuk, hogy a delegátusokon kívül, minden egyes tag részt vegyen konferenciánkon. Nem fogunk elismerni semmilyen kompromisszumokat, semmiféle kibuvót és mentegetőzést. Mikor mozgalmunk jövőjének feljavitásáról van szó, senki sem vonhatja ki magát a felelősség alól.

A. B. H. Hamizrachi
Központi Direktórium.

Lapunk, mint a nemzeti alapon álló vallásos zsidóság fél évtizedes harcok szócsöve, meleg szeretettel üdvözlö a vallásos zsidó ifjuságnak a cluji IV-ik ország-részi konferenciáját és kéri az ott összegyűlt ifjuságot, hogy eltelve azon gondolatától, mely szerint csakis a mizrachizmus az, mely nekünk, a mi zsidó ifjuságunkat megtarthatja és átmentheti a szomorú jelenről egy szebb jövő számára, igyekezzen megtalálni azon utat, mely az egész erdélyi vallásos zsidóság üdvére és zavartalan továbbfejlődésére szolgáljon. Igyekezzen az ország-részi szervezet, valamint a palesztinai munka érdekében állandót és marandót alkotni, hogy ezen konferencia által megizmosodva, Erdély valamennyi vallásos zsidó ifjuságát az általa

képviselt egyetlen helyes zsidó igazságok eszméi körébe bevonja. Kívánunk ifjuságunknak eredményes munkát és ennek reményében egy igazi, Barach Haba-val üdvözöljük ifjuságunk IV-ik ország-részi konferenciáját.

— Az olaszországi zsidó hitközségek kongresszusa. Róma. Január első felében tartják meg Rómában az olasz zsidó hitközségek országos kongresszusokat. Minden 300 adófizető választ egy delegátust a kongresszusra. A hitközségek központjának jelenlegi vezetője, dr. Felice Ravenna, a kongresszuson jelentést tesz a hitközségek munkájáról és kidolgozott munkajavaslatot nyújt a képviselők elé. A hitközségek központi tanácsa 15 világi tagból és 8 rabbiból áll. A központi bizottságot a kongresszus delegátusai választják.

— Adatok a Rechovot kolónia életéből. Palesztina legrégebb kolóniáján a gazdasági helyzet különösképpen kedvező. Rechovot kolónián az elmúlt évben 1300 munkás élt, akik valamennyien foglalkoztatva voltak. A statisztikákból kitűnik, hogy a kolónián 80 narancsültetvény van 4517 dunamnyi területtel. Az elmúlt évben körülbelül 314.000 láda narancsot termeltek. 44 kolonista-tulajdonos kizárólag zsidó munkásokat foglalkoztat, míg 36 olyan kolonista van; akik arabokat is alkalmaznak. Négy kolonista kizárólag arab munkásokat foglalkoztat, akik között szegényszemre a jeruzsálemi héber egyetem egyik tanára is szerepel. A kolónián a legnagyobb szükség a lakásokban van. Az állandó építkezések dacára nincsen egyetlen üres szoba sem. A kolónia munkásai elhatározták, hogy önmaguk számára külön munkás negyedet alapítanak.

— Israel Hager főrabbi wiznizi látogatása. Az elmúlt héten csütörtökön érkezett Wiznizbe Israel Hager főrabbi, aki mint ismeretes, már hosszú évek óta tartózkodik Nagyváradon. Az ismert nevű főrabbit Wiznizben az állomás peronján fogadta a helység zsidó hitközségének elöljárósága, valamint az összes zsidó szervezetek képviselői és ezenkívül számos lelkes híve is megjelent fogadtatásánál. Erkezésének idejére ünnepi indulót játszott a fogadtatására megjelent zenekar. Az ősz rabbi megjelent a kocsi ablakánál, mire a megjelent delegátusok meleg szavakkal üdvözölték. Lelekes hívei nagy ováció közepette kísérték a városon keresztül a tiszteletreméltó főrabbit, aki körülbelül három hétig időzik Wiznizben.

— A sighetli Poale Mizrachi chanuka estje. Az elmúlt héten tartotta meg a sighetli Poale Mizrachi nagyszabású chanuka ünnepélyét, amely a legnagyobb siker jegyében zajlott le. Igen nagy hatású beszédeket tartottak Koffler Mózes, Kremer N., Rottenberg Zvi, melyet a közönség meleg ünneplésben részesített. Stein S. vezetése alatt álló héber kórus nagy feltűnést keltett.

**Hasznos tudni,
hogy Schmidthauer**

természetes **Reményi**

keserűvizében a természetnek hatalmas gyógyító ereje érvényesül.

Utasítás minden palackhoz mellékelve!
Kapható mindenütt!

RÖVID HIREK

HAIFA. A haifai hitközség a napokban tette közzé elmúlt évi költségvetésének zárszámadását, amelynek 4826 font bevétellel szemben, 5664 font kiadása volt.

TEL-AVIV. Az elmúlt év novemberében az építészeti hivatal 325 szoba építésére bocsátott ki engedélyeket. Az építési költségek 52.000 fontra rúgnak.

JERUZSÁLEM. A palesztinai kormány 50 certifikátot bocsátott a jeruzsálemi rabbinátus rendelkezésére az Oroszországból kivándorolni készülő zsidó rabbik számára. — Ismeretlen tettesek megmérgezték 14 tehenet, amelyek a kolónia tulajdonát képezték. Az afflel rendőrség erős nyomozást indított meg az alátomos tettes kézrekerítése érdekében. — A palesztinai egyetem amfiteátrumának munkálatai a befejezéshez közelednek. Az amfiteátrum a Scopus hegy keleti oldalán épül gyönyörű, klasszikus stílusban, Benjamin Heikin, a kiváló palesztinai építész tervei alapján. A hatalmas szinpad oszlopokkal van díszítve. Az amfiteátrumban 2200 ülőhely van. A szinpad és oszlopai fehér, sima jeruzsálemi kőből van már építve. Az amfiteátrumról gyönyörű kilátás nyílik a Holt tengerre és a Moabi hegyekre.

VARSO. A lengyel kormány a zsidó munkanélküliséget támogató bizottságnak 300 vaggon burgyonyát és 100 vaggon káposztát bocsátott rendelkezésére.

FRENZ. Dacára annak, hogy itt csak egész kis számban élnek zsidók, a nemzetiszocialisták behatoltak a zsidó temetőbe és teljesen feldúlták a sírokat.

RÓMA. Az olasz király fogadta a livornói zsidó hitközség delegációját és hosszabb ideig tanácskozott velük a zsidó hitközségi kérdésekről.

BELGRÁD. Egész Jugoszláviában nagy népszerűségnek örvend a zsidó Kishitel-bankok gondolata és máris több városban alakultak zsidó takaré- és kölcsönpénztárak a zsidó kisemberek támogatására. Legutóbb Belgrádban, Osijekben és Bitoljban alakultak zsidó kölcsönintézetek. — A jugoszláviai cionisták erőteljes akciót indítottak egymillió dinár felhozása érdekében, mely összeggel a KKL, Wadi-Chavaret földjein a monasztiri zsidók számára egy kolóniát akarnak felépíteni. A monasztiri zsidók a legnagyobb nyomorban élnek, sőt nagyrésztük kénytelen volt elhagyni a várost. A jugoszláviai zsidóság már hosszabb ideje foglalkozik a monasztiri zsidók sorsával, azonban arra a megállapodásra jutott, hogy a kérdés csakis palesztinai telepítés révén oldható meg.

LONDON. Az amerikai Egyesült Államokból való visszatérés előtt Lord Reading a következőket jelentette ki a sajtó képviselőinek: Az angliai antiszemita mozgalomról szóló hírek minden alapot nélkülöznek. Sir Oswald Mosley kijelentéseit valamint az angliai fasiszták szervezkedése egyáltalán nem veendő komolyan. Angliában három számottevő, az ország életébe szerepet játszó politikai párt van, amelyek mind már sokszor adták tanujelét zsidóbarátságuknak.

KONSTANTINÁPOLY A törökországi zsidó lapok felhívást intéztek az ország zsidó lakosságához, amelyben figyelmeztetik őket, hogy kerüljék a spanyol nyelv használatát, nehogy ezáltal magukra vonják a török lakosság dühét. Ha figyelmen kívül is hagyjuk a törökországi zsidók szomorú helyzetét, ez a rövid hír mindennél fényesebben mutatja be Kemal pasa új Törökországa zsidóságának sorsát.

GUGENHEIM. Bazelből, az Agudas Iisráel egyik vezetője, Genfben a népsövetségél közbenjárta a Palesztinában felállítandó tradícióhú hitközségek érdekében.

CLEVELAND. A világhírű angol regényírónak, Walter Scottnak születési 100-ik évfordulója alkalmából a Hebrew Cultural Gardensben leleplezték Rebeka Grätz bronzreliefjét. Rebeka Grätz Scott „Ivanhoe” című regényének híres Rebeccája mintájára szolgált. Washington Irving 1817-ben ismertette R. Grätz életét és nagyszerű tevékenységét a jó-tékonyosság és kultúra terén.

BERLIN. — Bernstein Ede, a szociáldemokrata mozgalom egyik legnagyobb vezetője, az elmúlt héten 83 éves korában elhunyt. Bernstein fiatal éveiben teljesen eltávolodott a zsidóságtól, csak utolsó éveiben vett részt a Poale Cion munkájában. — Az egyik vidéki városban egy borbély rőpcédulákat osztogatott a következő szöveggel: Német polgárok csak keresztény kereskedőktől vásároljatok!... Ha zsidóknál szerzitek be szükségleteiteket, akkor a bolsevizmust támogatjátok! A zsidó kereskedők pert indítottak a politikai borbélymesler ellen, akit a bíróság azzal az indoklással mentelt fel, hogy a rőpcédula tartalma csak egyéni véleménynyilvánítás, amely nem ütközik a törvénybe.

MADRID. — Az elmúlt napokban hunyt el 80 éves korában Angelo Pulido ismert zsidó politikus, aki már a régi monarchiában is harcolt a spanyol zsidók hazájukba való visszatéréséért.

MOZI

Városi Színház Mozgó

Péntektől kezdve: Pat és Patachon első hangosfilmje, a Rongygavalérok.

Teatrul HEYMAN szinkör

Péntektől kezdve: Ezerarcu ember vagy Miliothe tolvaja, Willy Forst és Paul Hörbigerrel.

Primăria Municipiului Oradea. Serv. Adminstrativ, No. 39274/1932.

Publicațiune.

Se aduce la cunștinjă generală, că — conform dispozițiilor legii electorale, — listele electorale pentru Camera și Senat, în urma modificărilor făcute în cursul lunii Decembrie 1932, sunt puse la vedere publică, un exemplar la Primăria Municipiului etaj I, camera no. 33 și un exemplar la Judecătoria urbană Oradea, în cursul întregii luni Ianuarie 1933.

Toți cei interesați pot să se prezinte în timpul orei de birou, pentru a constata rectificările, ștergerile și înscrierile noi făcute, pentru a-și putea face observațiile prin contestație înaintată Judecătoria Urbană Oradea.

Oradea, la 2 Ianuarie 1933.

Primar:
Dr. Soós

Secretar general:
Dr. Voștinar

Pályázat.

A târgu-mureși izr. hitközségnél egy ישראלי בעל תפלה בעל חורא ומורה állás kerül betöltésre. Jóhangu lehetőleg 40 éven aluli, vallásos életű pályázók, kik román állampolgárok és 3 elismert rabbiltól képesítéssel bírnak, küldjék bizonyítványmásolatokkal felszerelt és a családi állapot megjelölése mellett pályázatukat 1933 január hó 15-éig. Fizetés megegyezés szerint. Uti költség megtérítésére csak meghívottak tarthatnak igényt. Târgu-Mureș, (Str. Gen. Criogorescu 22) 1932 dec. 27.

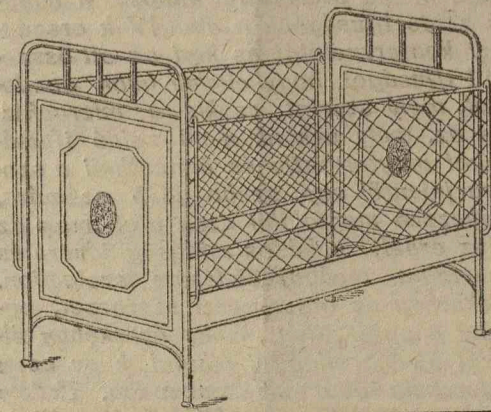
Az elnökség.

— **A belényesi orth. zsidó hitközség** a napokban tartotta meg előjárósági választását. A hitközség elnökévé egyhangulag dr. Kálmán Ferenc fogorvost választották meg, akinek személye közszeretetének örvend és alkalmas erre a díszes, de sok munkát és felelősséget igénylő pozícióra. Gondnok lett: id. Weisz Adolf, ellenőr Ornstein Kálmán, pénztárnok Lebovits Márton, választmányi tagok: Schwartz Béla, Weinstein Márk, Klein Jenő, Mandel Bernáth, Leipnik Adolf, Schwartz Mór, Kain Lajos, Berkovits Vilmos, Freiberger N. Az új vezetőség már hivatalába is lépett.

Gyermeivaságyak, gázcsőágyak, rézbutorok, mosdók, fás-ládák pléhből, kályhaellenzők, sodronybetétek, különféle vasbutorok legolcsóbban kaphatók. Javításokat vállalunk

STANDARD
vasbutorgyár
Oradea, Nagy Sándor-ucca 10.
fogházműhely.

ZSIDÓ HUMOR

ÉS TÖRTÉNETEK NAGYJAINKRÓL

Az ugatás.

Reb Nachmen vakon rohan az uccán és barátja Reb Slojme alig tudja megállítani. — Mitől szaladsz tulajdonképpen olyan ijedten — kérdi a barátja.

— Egy kutyától szaladtam el, mondja halványan Nachem.

— Nem szégyeled magad kiállja Reb Slojme, hogy egy ilyen meglelt koru zsidó ember létedre megfutamodsz egy kutyától.

— Én egy kutyától? Chasz vesolem, dehogy félek, csak nem birom elviselni azt a ronda ugatását...

A bolond.

Reb Zruchel ifju hitvese, aki közismert veszekedő természet volt, mindjárt a lakodalom után egy nappal veszekedni kezdett férjével és a viva hevében oda is vágta neki: Te bolond, te marha!...

— No persze, válaszolta Reb Zruchel, neked igazad van, hogy bolond és marha vagyok, ha én feleségül vettem egy olyan nőt, aki kozzá ment egy olyan férfihez, aki el tud venni egy ilyen asszonyt...

Az akarat és lehetőség.

Szase Lea, Reb Smarje felesége megbízást adott férjének, hogy vegyen a piacon egy fejős tehenet. Reb Smarje azonnal utnak eredt és vett egy tehenet. Szase Lea kiment az istállóba egy üres sajtárral és fejni kezdte a tehenet. Alig pár perc múlva éktelen haggal jött vissza és szidta a férjét, aki olyan okatlan volt, hogy olyan tehenet vett, amely nem akar tejet adni.

Reb Smarje csóválja a fejét és maga megy ki a sajtárral az istállóba, hogy meggyőződjön a tényállásról. Néhány perc múlva azonban ő is üres edénnyel jön vissza.

— Ugy-e, hogy mondtam, hogy tévedtél Szase Lea, hiszen nem áll az mintha a tehen nem akarna tejet adni. Akarni akar, csak nem tud.

Még nem vagyok kész magammal...

A kiváló hajduböszörményi rabbi Czitrom József állt Bártfa fenyvesei között, körülötte chaszidok különböző városokból. Az egyik megbotránkozva beszél a kor ledérségéről, strandról, táncról, férfiak és nők szabad viselkedéséről. Amit már nem lehet télllenül nézni. Amire a szentéletű böszörményi rabbi elmondja a következő történetet:

A nagyhirű szandeci cadikhoz jöttek a hívek kitörő keserőséggel: „A rabbi szava meg tudja változtatni a világ rendjét, mért nem vet véget a kor kicsapongásainak. Hogyan nézheti az emberek ledérségét télllenül!”

Mire a cadik szeliden felelt:

— Hát azt hiszitek, hogy én télllenül nézem? Minden gondolatom a világ megjavítása. De érthetitek, hogy nem kezdhetem a javulást az egész világ négy széllén egyszerre. Tehát először saját országunkban kell kezdenem. És itt sem foghatok bele egyszerre. Tehát előbb a saját városunkban kezdem. De egy ilyen nagy városban is nem rohanhatok reá mindenkire, valakinél csak kezdenem kell. Gondolom, a legjobb, ha legelőször önmagammal kezdem. És még nem vagyok kész magammal...

Egy szerencsés város.

A cári időkben az ismert zsidó költő, Sámuel Frug csak úgy élhetett Péterváron, hogy egy gazdag emberhez szolgának állott el. A zsidóknak különben nem volt joguk Péterváron lakni.

Dr. A. A. Harkavy neves tudós, mondta egy ízben:

— A mi Pétervárunk a legszerencsésebb város a világon. Hol van még egy ország, ahol a háziszolgák között a legnagyobb költőket lehet találni?